

Skal 2006 være skilsmissernes år?

I [betænkning nr. 1466/2005 af 22.11.2005](#) er ægtefællepensionsudvalget nu efter næsten 8 års udvalgsarbejde fremkommet med et [forslag til nye regler om deling af pensionsordninger](#).

Udvalget blev nedsat d. 24.11.1997 af Justitsministeriet, efter at der fra forskellig side var fremkommet kritik af, at pensionsrettigheder bliver behandlet forskelligt afhængigt af, om der er tale om pensionsordninger med løbende livsbetingede ydelser, som ikke skal deles, og kapital- og ratepensioner, som skal deles. Kritikerne påpegede, at de gældende regler kan føre til urimeligheder, hvis den ene ægtefælle har en pensionsordning, som ikke skal deles, f. eks. en pensionskassepension, mens den anden ægtefælle har en ratepension af samme størrelse, som skal deles.

De nævnte urimeligheder har altid kunnet afbødes ved at den ægtefælle, der har en pensionsordning, der skal deles, kan tage initiativ til, at kapital- eller ratepensionen ved ægtepagt gøres til den pågældendes særeje. Urimelighederne ved gældende ret opstår således kun for de ægtefæller, som ikke har ulejliget sig med at få oprettet den omtalte ægtepagt.

Ægtefællepensionsudvalget har nu foreslået, at problemet løses på en ganske anderledes radikal måde, nemlig ved at alle "**rimelige**" pensionsordninger, herunder kapital- og ratepensioner, kan udtages forlods ved separation og skilsmisse. Dette er efter min vurdering en yderst uhensigtsmæssig og særdeles urimelig løsning af problemerne. Lovudkastet flytter uden nogen reel begrundelse over 650 mia. kr. væk fra formuefællesskabet til stor glæde for de ægtefæller, som har de største kapital- og ratepensioner. Udvalget går med forslaget ind for **det omvendte Robin Hood-princip**, dvs. man vil tage fra de svage og give til de stærke, og det er i klar modstrid med normal moderne dansk tankegang. Udvalgets forslag går i **stik modsat retning af udviklingen i resten af Europa**. Forslaget kan tvinge tusindvis af ægtefæller til at blive separeret eller skilt i 2006. Forslaget er teknisk meget **kompliceret** og **uklart** på talrige punkter. Forslaget vil dermed skabe betydelig **retsusikkerhed** og nødvendiggøre et utal af retssager. Lovforslaget vil give meget ekstra arbejde til landets familieadvokater, men ikke desto mindre har alle de mange familieadvokater, som jeg har drøftet forslaget med, erklæret sig som klare modstandere af forslaget.

1. Forslaget vil indebære, at pensionsordninger for meget betydelige beløb, formentlig over **650 mia. kr.**, (22 Storebæltsbroer) flyttes væk fra formuefællesskabet fra lovens ikrafttræden, som formentlig bliver d. 01.01.2007. Der vil pr. 31.12.2006 være en [samlet pensionsformue](#) på ca. 2.200 mia kr. Heraf er ca. 54% eller 1.188 mia kr. kapital-, rate- og rentepensioner, som efter gældende ret skal lignedes. Efter mit skøn tilhører ca. 60% af pensionsformuen ægtefæller med formuefællesskab, medens de resterende 40% tilhører ugifte og ægtefæller med særeje. Forslaget omfatter således ca. 60% af 1.188 mia kr. eller ca. 713 mia kr. Heraf må langt størstedelen, formentlig ca. 650 mia. kr., anses for "rimelige pensionsordninger", og det er disse 650 mia. kr., som efter forslaget ikke længere skal deles ved separation og skilsmisse. Dette svarer til ca. **635.000 kr. pr. ægtepar i Danmark**. De måske over 500.000 ægtepar, som ønsker, at deres pensioner fortsat skal være fælleseje lige som resten af deres formue, skal inden lovens ikrafttræden oprette ægtepagt herom. Dette virker helt absurd i lyset af, at forslaget fremkommer som en konsekvens af, at nogle ægtefæller har forsømt at oprette ægtepagt om, at deres kapital- og ratepension skal være deres særeje.

Udvalget oplyser ikke noget sted i betænkningen, hvor store beløb, der flyttes væk fra formuefællesskabet, samt hvor mange ægtepagter, der må forventes at blive oprettet af de mange ægtefæller, der forsat mener, at deres pensioner skal være fælleseje. Udvalget har tilsyneladende ikke fundet det hensigtsmæssigt at gøre beslutningstagerne bekendt med konsekvenserne af lovudkastet, selv om dette er en af de fornemste opgaver for et lovforberedende udvalg.

2. Forslaget medfører en **betydelig udhuling af formuefællesskabet** og dermed af de bagvedliggende begrundelser, som er bærende for, at formuefællesskab og lighedeling er indført og bibeholdt i dansk ret siden vikingetiden. Ægtefæller med formuefællesskab har hidtil trygt kunnet indrette sig ud fra en opfattelse af, hvad der er bedst for familien som helhed, mens ægtefæller med særeje indretter sig efter, hvad der tjener den enkeltes egne interesser. Hvis forslaget vedtages, bør man samtidigt ændre betegnelsen formuefællesskab, da befolkningen tror, at formuefællesskab betyder lighedeling af fællesformuen ved ægteskabets opløsning. Forslaget vil jo indebære, at kun ca. 50% af den samlede familiefornue skal deles ved separation eller skilsmisse.
3. Forslaget er konkurrenceforvridende, da det vil indebære en tilskyndelse til, at ægtefæller vil søge at placere deres opsparing i pensioner frem for i andre formuegoder, da de dermed kan sikre sig en opsparing, som ikke skal deles i tilfælde af separation eller skilsmisse. Forslaget bygger på en filosofi om, at enhver er sin egen lykkes smed, og at alle gifte personer hver for sig skal søge at sikre deres egen alderdom bedst muligt. Man postulerer, at pensionernes formål er at sikre den enkelte ægtefælles (og ikke ægtefællernes) forsørgelse i alderdommen. Når løn er fælleseje, bør den del af lønnen, som anvendes til opsparing til pensionen, naturligvis også være fælleseje, men denne form for logik skal åbenbart ikke gælde i Danmark. Udvalgets forslag appellerer til **egoisme** frem for fællesskab og solidaritet mellem ægtefæller. Forslaget er et meget uheldigt forsøg på at føre **pensionspolitik** på **familiepolitikens** bekostning. Det er ikke overraskende, at arbejdsmarkedets parter går ind for, at arbejdsmarkedspensioner kan udtages forlods af lønmodtageren ved separation og skilsmisse. Dette gør det lettere at fremme udbredelsen af arbejdsmarkedspensioner. Det er heller ikke overraskende, at pengeinstitutter og pensionsinstitutter går ind for, at pensionsordninger skal kunne udtages forlods, da dette fremmer salget af pensionsopsparinger frem for andre typer af opsparing. Det er derimod meget overraskende, at jurister, der ikke repræsenterer nogen særinteresser, kan gå ind for, at det danske formuefællesskab skal udhules ved lov. Hvis ægtefæller ønsker, at deres respektive pensionsordninger skal være deres særeje, skal de naturligvis kunne aftale dette i en ægtepagt, men særejet bør ikke sniges ind ad bagvejen via en lovbestemmelse.

Hvis der i udvalget havde siddet en repræsentant for Typehusfabrikantforeningen, vil denne givetvis have kæmpet for, at også almindelige typehuse skal kunne udtages forlods af ejeren ved separation eller skilsmisse, da et sådant forslag uden tvivl kan fremme salget af typehuse på bekostning af andre boligformer. Det turde være indlysende for enhver, at et sådant forslag er åbenbart urimeligt, da det tilsidesætter familiens interesser for at fremme uvedkommende økonomiske særinteresser. Det er dybt beklageligt, at udvalget har valgt at fremme pensionsinstitutternes særinteresser på bekostning af familiernes interesse.

4. Forslaget vil føre til, at en pensionsopsparing, der er resultatet af fælles "slid og afsavn", og som skal tjene til ægtefællers fælles forsørgelse, når de bliver pensionister, kan forlodsudtages af den ene ægtefælle. Det er ofte ganske tilfældigt, hvem af ægtefællerne, der

står som ejer af en kapital- eller ratepension. Ægtefællerne vil meget ofte lade den ægtefælle, som bedst kan udnytte skattefradraget, stå som den formelle ejer, selv om opsparingen er fælles. Hvis indbetalingen ligger inden for rammerne af, hvad der svarer til sædvanlige arbejdsmarkedspensionsbidrag, skal opsparingen ikke deles. Forslaget vil indebære en helt vilkårlig og urimelig favorisering af ejerægtefællen på den anden ægtefælles bekostning.

5. Udvalget har ikke givet en nogen forklaring på, hvad der grundlæggende adskiller kapital- og ratepensioner fra andre former for aldersopsparing, så som investering i aktier og obligationer eller i fast ejendom. Sætter en gift mand 100.000 kr. fællesejemidler ind på en bankkonto, er denne bankkonto fælleseje og skal indgå i bodelingen, hvis indskyderen senere skal separeres eller skilles, også selv om formålet med opsparingen er at forbedre indskyderens levestandard som pensionist. Det er særdeles vanskeligt at forstå, hvorfor opsparingen i banken skal behandles helt anderledes, blot fordi bankkontoen oprettes som en ratepensionskonto. Indskyderen bliver da belønnet med et skattefradrag med en værdi på op til 59% af indskuddet, men hvorfor skal han desuden belønnes med, at han slipper for at dele beløbet med hustruen? Manden kan i det anførte eksempel når som helst hæve sin ratepensionskonto mod et betale en afgift på 60% ved ophævelse i utide, men kontoen skal alligevel ikke deles, hvis der er tale om en "rimelig" pensionsopsparing, og det vil jo være tilfældet, hvis manden er selvstændig erhvervsdrivende med et årligt overskud på f. eks. 800.000 kr.
6. Udvalget har ikke givet nogen begrundelse for, at pensionsordninger skal behandles **helt anderledes i Danmark end i de fleste andre lande**. I Norge er retsstillingen nogenlunde som i Danmark. Man overvejer at inddrage pensionsordninger i delingen i videre omfang end nu. Den norske regering har d. 10.12.2004 meddelt Stortinget, at retfærdighedshensyn taler for, at der i højere grad end efter de nuværende regler tages hensyn til pensionsrettigheder ved skifte, jfr. betænkningen kap. 9.2.2.1. I Sverige indførte man i 1987 regler om forlodsudtagelse af en række pensionsordninger. I 1998 vendte svenskerne tilbage til det oprindelige udgangspunkt, hvorefter rettigheder i henhold til pensionsforsikringer, der er skattepligtige ved udbetalingen som hovedregel indgår i bodelingen, men dog kan undtages, hvis det ville være urimeligt at lade dem indgå i delingen, jf. de nærmere kriterier herfor i æktenskabsbalken kap. 10, 3 §. Som begrundelse for ændringen blev navnlig anført, at pensionsforsikringerne i de senere år i vidt omfang havde ændret karakter fra at være egentlige forsikringer med pensionsformål til at være opsparingsformer uden forsikringsmoment. Det var derfor vigtigt, at de indgik i bodelingen for at beskytte den svagere ægtefælle, jfr. betænkningen kap. 9.3.2.1. I England, hvor den legale formueordning er særeje, sker der i stadigt stigende omfang lighed af pensionsordninger, jfr. betænkningen kap. 9.4.3. I Tyskland skal værditilvæksten under ægteskabet på alle typer pensionsordninger lignedes efter reglerne om Versorgerungsausgleich, som blev indført i 1977, jfr. betænkningen kap. 9.5.3. I betænkningen kap. 9 note 3 (p. 121-122) oplyses det, at der i Europa findes en række lande, hvor værdien af ægtefællernes samtlige pensionsordninger betragtes som et aktiv på lige fod med den øvrige økonomiske opførelse, som aktualiseres ved ægteskabets ophør. Dette gælder f.eks. for England/Wales, Frankrig, Holland, Irland, Italien, Schweiz og Tyskland. Ud af disse lande har en majoritet særskilte regler som muliggør en separat deling af pensionsordninger mellem ægtefællerne.

Hvis udvalgets forslag gennemføres, bevæger Danmark sig på dette område den stik modsatte retning end resten af Europa, hvilket er ret så tankevækkende. Er danske ægtefæller virkelig langt mere egoistisk indstillede end vore medborgere i resten af Europa? Skal Danmark gøre sig bemærket som landet, hvor enhver er sig selv nærmest, og hvor man ikke ønsker at beskytte den svageste af ægtefællerne, hvis ægteskabet opløses ved separation eller skilsmisse? Skal Danmark gå forrest i en udhuling af fællesskabsprincippet i familien?

7. Professor, dr. jur. Linda Nielsen, der er professor i familieret på Københavns Universitet, har i sin disputats Familieformueretten fra 1993 foretaget en dybtgående analyse og vurdering af de gældende regler om deling af pensionsordninger og af de hensyn, der taler for og imod pensionsdeling. Linda Nielsen, der må anses for en af landets førende eksperter på dette område, konkluderer på side 327-328, at **udgangspunktet** for en reform bør være **pensionsudligning** (lignedeling) vedrørende alle rettigheder til alderspension, der er opsparet under ægteskabet. En reform efter denne model ville indebære, at også arbejdsmarkedspensioner, herunder pensionskassepensioner, skal deles. Det forslag, som nu foreligger, er i direkte modstrid med Linda Niensens analyser og vurderinger, hvilket man dog undlader at gøre opmærksom på i betænkningen. Man spürt die Absicht, und man ist verstimmt!
8. Forslaget vil indebære en **alvor forringelse af retsstillingen** for den ene af parterne i et betydeligt antal ægteskaber, hvor der er stor forskel på parternes pensionsopsparing, hvilket kan illustreres med et eksempel: Manden har kapital- og ratepensioner på 800.000 kr., som er sparet op som et led i hans ansættelsesforhold under parternes 14-årige ægteskab. Hustruen, der er førtidspensionist, har ikke har nogen pensionsopsparing, men hun har obligationer på 800.000 kr., som er købt for en arv efter hendes forældre. Efter gældende ret skal hustruen ved separation eller skilsmisse have 50% af mandens kapital- og ratepensioner, men hvis forslaget gennemføres, vil hun miste dette boslodskrav. Hun vil ikke kunne få fællesskabskompensation efter forslagens [§ 16 d](#), da hendes fravær fra arbejdsmarkedet skyldes sygdom eller arbejdsløshed mv., og hun vil ikke kunne få en godtgørelse efter forslagens [§ 16 e](#) på max. 25% af forskellen, når parterne ikke har været gift i mindst 15 år. Manden skal både efter gældende ret og efter forslaget have boslodskrav på halvdelen af hustruens arv. 30-55-årige kvinders opsparing til pension er ifølge Danica i gennemsnit 20% mindre end mænds opsparing. I betænkningen kap. 5.5.1.2 er det oplyst, at en undersøgelse udarbejdet af Erhvervs- og Økonomiministeriet har vist, at det i ægteskaber, hvor kun den ene ægtefælle sparer op til pensionen, i 69% af tilfældene er manden, som foretager denne opsparing. Jeg kender fra mit arbejde gennem 30 år som familieadvokat massevis af eksempler på, at mandens pensionsordning er langt mere værd en hustruens, og meget få eksempler på det modsatte.
9. Forslaget griber afgørende ind i de **allerede etablerede formueforhold** mellem landets ca. 1 mio. ægtepar, som har valgt at indrette deres formueordning ud fra de gældende regler. Man kan f. eks. tage et par, som indgik ægteskab i 1999 som 40-årige. Mandens formue bestod ved vielsen af kapital- og ratepensioner tegnet som led i hans ansættelsesforhold, hvor der indeholdt ca. 600.000 kr. efter skat. Hustruen eneste formue var et arvet sommerhus med en friværdi på 600.000 kr. Inden vielsen gennemgik de formueforholdene med en familieadvokat, og de besluttede, at sommerhuset skulle indgå i formuefællesskabet, da manden jo indførte pensionsordninger i ægteskabet, der svarede til friværdien i sommerhuset. Hvis dette ægtepar skal separeres eller skilles efter d 01.01.2007, kan manden forlodsudtage sine kapital- og ratepensioner og desuden kræve at få halvdelen af friværdien i

hustruens sommerhus, da hun jo i tillid til de gældende regler ikke har sørget for, at dette blev gjort til hendes særeje.

10. De mange tusinde ægtefæller, som vil miste deres ret til boslod på halvdelen af den anden parts kapital- og ratepensioner, bliver nødsaget til at blive separeret eller skilt inden lovens ikrafttræden, dvs. formentlig inden d. 01.01.2007, medmindre de kan forhandle sig frem til en løsning med en ægtepagt om, at kapital og ratepensionerne fortsat skal være fælleseje. Udvalget har tilsyneladende ikke overvejet eller undersøgt, hvor mange ægtefæller, der vil blive nødsaget til vælge at blive separeret eller skilt inden lovens ikrafttræden. Det må allerede nu forudses, at der vil opstå **kaotiske tilstande ved domstolene**, hvis disse i efteråret 2006 skal behandle i tusindvis af flere separationssager, hvor sagsøgerne ønsker dom afsagt inden lovens ikrafttræden, mens de sagsøgte vil gøre alt, hvad der står i deres magt for at få sagen udsat, således at separationsdommen først kan blive afsagt efter lovens ikrafttræden.
11. Forslaget [§ 16 b, stk. 1](#) indeholder en bestemmelse om, at ægtefællerne ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring udtager egne **rimelige** pensionsrettigheder. Det fremgår af bemærkningerne, at alle sædvanlige arbejdsmarkedspensioner skal anses for rimelige, og derfor kan udtages forlods, uanset om den ene ægtefælles arbejdsmarkedspension måtte være f. eks. 800.000 kr. større end den anden ægtefælles. Udvalget giver kun et eksempel på urimelige pensionsrettigheder, nemlig hvis en ægtefælle, der i forvejen har den største pensionsordning, foretager indbetalinger ud over niveauet for den sædvanlig arbejdsmarkedspension. Dette kunne f. eks. være en kontorchef i det offentlige, der supplerer sin pensionskassepension med en privattegnet ratepension. Udvalget oplyser ikke, hvor ofte man støder på sådanne tilfælde. Udvalget anfører på side 179, at langt den største del af de eksisterende pensionsordninger må antages at være sædvanlige og rimelige.

Det er yderst vanskeligt at afgøre, om en selvstændig erhvervsdrivendes pensionsordning er rimelig. Ved vurderingen af, om en pensionsordning for en selvstændig erhvervsdrivende kan holdes uden for bodelingen, må der ifølge bemærkningerne til forslaget p. 230 lægges vægt på, om "ordningen må anses for rimelig ud fra virksomhedens økonomiske forhold". Udkastet yder ikke læseren yderligere vejledning for den fremtidige retsanvendelse. Man må selv skønne, om årlige indbetalinger på f. eks. 20% eller 30% af overskuddet er rimelige, og det er ikke oplyst, om man skal gennemgå regnskaberne for virksomheden for hvert enkelt indskudsår for at finde frem til, hvor meget den selvstændige kan forlodsudtage. Kan der efter en periode med dårlige regnskaber og lave eller ingen indskud på pensionsordningen indskydes ekstra store beløb i de følgende år for at indhente det forsømte? Der skal føres mange landsrets- og højesteretssager, før retsstillingen er blot nogenlunde afklaret. Det vil således være vanskeligt for ægtefællerne (og deres advokater) at forudsige, hvorledes retsstillingen vil udvikle sig, og hvorledes de skal indrette sig. Der er ifølge Skatteministeriet ca. 184.000 personer her i landet, der driver selvstændig erhvervsvirksomhed som hovederhverv. Hertil kommer den meget store gruppe, der driver virksomhed via et selskab, som de selv ejer.

12. Forslaget omtaler ikke, om **gæld** kan relatere sig til en pensionsordning og dermed ikke kan tælles med i delingen af det øvrige fællesbo. Dette kan illustreres med et eksempel. M har en ratepension til en værdi på 400.000 kr. netto. Ratepensionen må anses for rimelig og kan derfor forlodsudtages. Han har andre aktiver til en værdi på 400.000 kr. og passiver på

400.000 kr. Hustruen har opsparet 400.000 kr., som står placeret i obligationer i et frit depot. Forslaget vil føre til, at manden ikke har noget at dele, da ratepensionen jo kan forlodsudtages og derfor ikke skal regnes med i boopgørelsen. Manden kan kræve 200.000 kr. af hustruen, fordi hun har været så "dum" ikke at placere pengene i pensionsopsparring. Hvis mandens gæld på 400.000 kr. er et banklån optaget til finansiering af indskuddet på ratepensionen, forekommer det ikke rimeligt, at lånet skal belaste fællesboet.

13. Forslagets [§ 16 b, stk. 2](#) udvider retten til forlodsudtagelse til også at omfatte beløb fra rimelige kapitalpensionsrettigheder eller supplerende engangsydelser, der **allerede er udbetalt**, dog kun i det omfang beløbene ikke må anses for at være forbrugt. Tilsvarende gælder indtægter af og surrogater for beløbene. Der er efter min vurdering ingen reale grunde til denne udvidelse af forlodsudtagelsesretten, som er en yderligere udhuling af formuefællesskabet. Det kan også undre, at renter af og surrogater for de udbetalte beløb kan forlodsudtages, når der ikke gælder det samme for personskadeerstatninger efter erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, som bør ændres, hvis § 16 b, stk. 2 måtte blive indført.
14. Forslaget indeholder i [§ 16 c](#) en regel om, at alle pensionsrettigheder kan udtages forlods af fællesboet, hvis ægteskabet har været af **kortere varighed**. Ifølge bemærkningerne anses et ægteskab som udgangspunkt for korterevarende, hvis det har været i mindre end 5 år. Der skal ved opgørelsen af ægteskabets varighed som udgangspunkt ikke tages hensyn til et forudgående samliv. Der kan dog forekomme situationer, hvor det vil være rimeligt også at lægge vægt på et forudgående samliv med økonomisk fællesskab af nogen længde. Der er efter min opfattelse ingen reale grunde til, at pensionsrettigheder skal behandles anderledes end alle andre formuegoder, når et fællesbo skal deles i et kortvarigt ægteskab. Den gældende regel i fællesboskiftelovens § 69 a om skævdeling i kortvarige ægteskaber omfatter også pensionsordninger.
15. Forslagets [§ 16 d](#) om **fællesskabskompensation** er processkabende, da der i skønnet skal indgå en vurdering af, om ægtefællen har foretaget en mindre pensionsopsparring, end hvad der svarer til en rimelig pensionsordning for den pågældende, og om dette skyldes, at denne ægtefælle af hensyn til familien eller den anden ægtefælle helt eller delvist har været uden for arbejdsmarkedet, haft orlov eller har arbejdet på nedsat tid (er samlivsskadet). Hvis betingelserne for kompensation skønnes opfyldt, skal man i gang med at finde frem til størrelsen af hver ægtefælles indskud på pensionsordninger under hele ægteskabet og dernæst finde frem til den aktuelle værdi af disse indskud, da kompensationen højst kan udgøre halvdelen af differencen mellem værdien af den pensionsopsparring, hver af ægtefællerne har foretaget under ægteskabet af midler fra fællesboet, jfr. forslaget til [RVL § 16 d, stk. 2](#).
16. Forslaget indeholder i [§ 16 e](#) en meget kompliceret regel om godtgørelse til den anden ægtefælle for at sikre, at denne ikke **stilles urimeligt i pensionsmæssig henseende**, hvis ægteskabet har været af længere varighed, og der er stor forskel i værdierne af ægtefællernes pensionsrettigheder. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til ægteskabets varighed, ægtefællernes formueforhold og omstændighederne i øvrigt. Bemærkningernes redegørelse for, hvorledes beregningerne skal foretages, viser med al tydelighed, at beregningerne bliver særdeles komplicerede - bl. a. med omregning af kapitalpensioner til pensioner med løbende ydelser, idet der ikke skal ske kompensation, hvis forskellen i årlige løbende ydelser ikke overstiger 50.000 kr. før skat. Der skal ske sammenligning af pensionsværdierne både på skiftetidspunktet og på ægtefællernes sædvanlige

pensioneringstidspunkter for at tage højde for en eventuel aldersforskel mellem ægtefællerne. Beløbet, der skal betales, bør normalt ikke være større, end at det svarer til ca. 25 % af forskellen mellem værdien af hver af ægtefællernes pensionsopsparing under ægteskabet. Anvendelsen af dette maksimum forudsætter, at ægteskabet har varet noget længere end 15 år, og at ægtefællen med den mindste pension stort set ikke har andet end sin folkepension. Har den pensionsmæssigt dårligst stillede ægtefælle bortset fra folkepension mv. en pensionsrettighed, der ved et sædvanligt indbetalingsforløb frem til den normale pensionsalder årligt udgør ca. 135.000 kr., kan den pågældende ægtefælle i almindelighed ikke anses for at være urimeligt stillet i pensionsmæssig henseende. De anførte beløb er nutidskroner før skat.

Ovenstående meget komplicerede og tidskrævende beregninger; som hverken parterne selv eller deres advokater vil være i stand til at foretage uden assistance fra specialister i pensionsinstitutterne, skal kun foretages, når ægteskabet har varet mindst 15 år, og det er gudskelov "kun" tilfældet i 25% af alle skilsmisser. Ægtefællepensionsudvalget har omhyggeligt undladt at give konkrete eksempler på, hvorledes kompensationsberegningerne skal finde sted, og der må også af den grund forventes en helt uoverskuelig og kaotisk retstilstand på dette område i mange år ud i fremtiden.

17. Forslagets [§ 16 f](#) og [16 g](#) om **udtagelsespligt** for ejerægtefællen forekommer heller ikke hensigtsmæssige. Der bør i videst muligt omfang være ret til såkaldt opsat deling - også kaldet separat ligedeling - , blot en af ægtefællerne ønsker dette.
18. Forslagets [§ 16 h, stk. 1, 1. pkt.](#) om, at ægtefæller ved ægtepagt kan aftale, at en pensionsrettighed skal være særeje, jf. § 28, er en selvfølgelighed. Ifølge forslagets § 16 h, stk. 1, 2. pkt. skal en sådan aftale også kunne omfatte fremtidige indbetalinger på rettigheden. Dette er i strid med **det præceptive surrogationsprincip**, som er et grundlæggende familieretligt princip. Det kan ikke aftales, at mandens indestående til enhver tid på en bestemt konto i et bestemt pengeinstitut skal være hans særeje, da dette giver manden mulighed for vilkårligt at forsøge sit særeje på fællesejets bekostning. Dette princip, som er fastslået i over tyve nyere landsretsafgørelser, bør også gælde for pensionsordninger, som heller ikke på dette punkt bør have deres egne specialregler.
19. Ifølge forslagets [§ 16 h, stk. 2](#) kan ægtefæller ved **ægtepagt** aftale, at værdien af en kapital- eller ratepensionsordning skal indgå i delingen af fællesboet ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring. Denne regel kan tiltrædes som særdeles vigtig for de mange tusinde ægtefæller, som fortsat mener formuefællesskabet alvorligt, og som derfor nu tvinges til at oprette ægtepagt om, at deres pensioner skal være fælleseje. Reglerne bør ikke blot gælde kapital- og ratepensioner, men også alle andre typer pensionsrettigheder, herunder selvpensioneringskonti, indekskonti, indestående i Lønmodtagernes Dyrtidsfond, SP-pension, livrenter og overlevelserefter, og udvalget har end ikke ulejliget sig med at give en begrundelse for, at kun kapital- og ratepensioner skal kunne gøres til fælleseje, selv om dette er et alvorligt indgreb i ægtefællers aftalefrihed. Det bør desuden være muligt i ægtepagten at aftale, at pensionsordningen også skal lignedes, hvis ægteskabet opløses ved den anden ægtefælles død. Det er indtil videre uafklaret, hvad der er årsagen til denne mangel på omtanke fra udvalgets side.
20. Ifølge en **meningsmåling** på Familieadvokaten.dk baseret på 1.040 svar, mener 46,1% af de personer, der har svaret, at alle pensionsordninger skal deles ved separation og skilsmisse,

hvis der er formuefællesskab, 26,4% mener, at pensionsordninger, som er led i et ansættelsesforhold bør kunne udtages forlods, og 20,1% mener, at alle pensionsordninger bør kunne udtages forlods. Det er tydeligt, at ægtefællepensionsudvalgets forslag ligger meget langt fra, hvad flertallet ønsker, og man må derfor håbe, at forslaget aldrig bliver fremsat som lovforslag, endsiige vedtaget af Folketinget. Jeg kan sagtens leve med, at de gældende regler bibeholdes indtil videre, og at ægtefæller, hvor den ene har løbende livsbetingede pensioner, der ikke skal deles, og den anden har kapital- og ratepensioner, der skal deles, løser problemet i en ægtepagt om, at rate- og kapitalpensioner skal være den pågældendes særeje.

21. Familienministeren, som hvis lovforslaget fremsættes og vedtages må påregne at blive kaldt **familieopløsningsministeren** eller anti-familieministeren, bør som nævnt undlade at fremsætte pensionsudvalgets lovudkast som lovforslag. Han bør samtidigt overveje, om det ikke nu var på tide at nedsætte et udvalg, der skal fremkomme med forslag til modernisering af de gældende regler om formuefællesskab og særeje. De gældende regler om formuefællesskabet trådte i kraft d. 01.01.1926, og der er unægtelig sket en voldsom ændring af familiemønsteret siden da, uden at dette har givet sig udslag i lovændringer, uanset at reglerne på mange områder er dybt forældede. Reglerne om særeje blev moderniseret pr. d. 01.10.1990, men også disse regler trænger til et grundigt serviceeftersyn - bl. a. som følge af de [mange fejl og forglemmelser](#), som skete dengang. Et nyt udvalg kunne samtidigt få til opgave at vurdere pensionsrettighedernes stilling i sammenhæng med de øvrige regler om fælleseje og særeje, og udvalget bør opfordres til i videst muligt omfang at koordinere forslaget til nye regler med reglerne i de øvrige nordiske lande.

Kort sagt på moderne tuborg-dansk: Det er en OM'er - capice?

Spørgsmål, kommentarer og forslag til tilføjelser kan sendes til

[Advokat Jørgen U. Grønberg](#)